

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Explicatur prædicta Clausula quarta, quoad priores ejus partes. Cap. III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

CLAUSULA IV.

Item conceditur omnibus prædictis (hoc est, Christi-Fidelibus consistentibus, & declinantibus in hoc Regnum) nec non illis, qui nec ibunt, nec mittent, si intra dictum annum, ex Bonis sibi à Deo collatis, in hanc expeditionem pro Religionis defensione liberaliter contulerint, ut, dicto anno durante, possint frui sequentibus Privilegiis.

CAPUT III.

Explicans prædictam quartam Clausulam Bullæ Cruciatæ, quo ad priores partes Clausulæ.

§. I.

A Christi-Fidelibus.

1. **D**ubitari potest Primò de Hæretico externo. Secundò de merè interno. Tertio de Schismatico. Quartò de Cathecumeno, Nam Fidelis Baptizatus, sine ulla dubitatione, etiam si sit in statu peccati mortalis, vel etiam si sit excommunicatus vitandus, validè Bullam sumit. Lege a Castropalaum, multos citantem, quidquid alii dicant in op. Cru. Diss. positum.

a Castrop. de Bull. m. p. 2. m. 12. & 13.

Hæreticus externus.

2. **H**ic nullo potest Bullæ Privilegio gaudere, si ve sit externus publicè, si ve occultè; patet, quia non est ex iis, ad quos dicitur Pontificis Concessio.

b Trullench apud Mendo. c Mendo Diss. 4. nu. 14. & rursus in App. d. 1. nu. 32. sine.

3. Illud concedimus, si quis cum sit baptizatus, incidat in hæresim externam, sed deinde ipsum pœniteat commissi delicti, velitque redire ad fidem, posse frui Bullæ Privilegiis. Neque id mirum, quia jam Fidelis tunc actus est,posito quòd hæresim abjuret, volendo ad fidem redire. Ita b Trullench, quem affert, sequiturque Mendo. c

Hæreticus morè internus.

4. **H**ic probaliter potest frui, & probabiliter non potest, Privilegiis Bullæ. Potest, quia ex una parte hic est baptizatus, & ex alia solam internam hæresim Ecclesia non iudicat, ergo neque Privilegia, quæ aliis baptizatis concedit, illi negare præsumitur. ita sustinet Bardi. d

d Bardi p. 4. sec. 2.

Tamburinus de Sacramentis.

5. Non potest, quia non irrationabiliter quis asseverabit, illam vocem (Fidelibus) debere in Bulla summi propriè, & strictè pro vere Fideli, qualis non est hæreticus internus, & ita sustinet e Mendo.

e Mendo d. 14. nu. 14. & rursus in App. pen. d. 1. nu. 31.

Schismaticus.

6. **P**urè Schismaticus, hoc est, qui solum obedientiam Summo Pontifici externè negat, sed à nullo fidei articulo recedit (si enim ab aliquo recederet, jam esset hæreticus, de quo jam hæcenus loquuti sumus) fortasse primo aspectu, solum verbis Bullæ ad litteram consideratis, posset uti Privilegiis Bullæ, quia sic jam est Fidelis. Verum ego persuadere mihi nunquam potui, mentem Pontificis, esse, ut velit favere per sua Privilegia illi, qui ab ipsa tam manifestè recedit, & rebellis est.

7. Adde, si quis Schismaticus sit ex illis, qui negant, hunc Summum Pontificem esse, putans id non esse articulum fidei, quæ ratione valet ab eodem acceptare Privilegia, quæ non nisi à vero Summo Pontifice dimanare possunt? Id certè accidere potest, quando idem Pontifex est, qui Bullam concedit, & idem, qui ab ejusmodi Schismatico repellitur. Ita contra Bardi meritò discurrit f Mendo.

f Mendo in Append.

Cathecumenus.

8. **H**ic nullis Bullæ Privilegiis potiri posse, certum iudico cum Delugo g de Pœma nu. 32. nit. aliisque quia Ecclesia nunquam, si ve suas g Delugo leges, si ve sua Privilegia dirigit ad illos, qui de Janit. nondum Januam, per quam ingredimur in Disp. 27. ipsam Ecclesiam, quæ est Baptismus ingressi num. 2. sunt.

g de Pœma nu. 32.

h In Opus.

9. Dices. At cum Suario, & aliis dictum à nobis est in Opusc. b de Sacrificio Missæ, Miss. lib. probabile esse, quod Sacrificium Missæ applicatum Cathecumeno, eidem prodest ex opere operato quoad satisfactionem, & impetrationem, ergo etiam proderit & Bulla, sicut enim ibi applicantur merita Christi Domini, ita hic. Hoc modo argumentatur contra nostram sententiam i Henriquez.

se. de Sacr.

Miss. lib.

2. §. 4.

i Henr. l. 7.

10. Respondeo. Quoniam multi non distinxerunt quæstionem, minus rectè huic paritati responderunt. Alia enim est quæstio, an possit Cathecumeno prodesse Bulla, si ad ipsa à Summo Pontifice dirigeretur, alia, an ad ipsos dirigatur, unde de facto profit. Prius ex his, esto, sit controversum; & ipsi faveat paritas ducta à Sacrificio Missæ. At ego dico, certum mihi esse posterius, hoc est Cathecumenis

de Indul.

c. 18. nu. 5.

Cr. c. 26.

n. 8.

cumenis Bullam non prodesse ex illo capite, quod de facto Pontifex ad illos Bullam non dirigit. Id quod colligo ex communiter contingentibus, quia nimirum ad solos Baptizatos dirigit Ecclesia, & Pontifex suas leges, præcepta, privilegia, & similia, illisque solum proficitur favore, & solum cum illis loqui. At, quod Sacerdos particularis velit dirigere fructum sui sacrificii ad Cathecumenum, jam tu supponis. Quamvis igitur asserere possimus, Christum Dominum non exclusisse Cathecumenos, tum à fructu Missæ, tum à suffragiis Ecclesiæ, tum ab eisdem Privilegiis, quia jam sunt initiati ad portas Ecclesiæ, & veluti initiati Fideles, & quidem externi, quia jam Baptisimum petunt, (sicuti non excluduntur Novitii à Privilegiis Religionis, licet nondum perfecte in illam per Professionem ingressi sint) quamvis id asserere, inquam, possimus, tamen, quod de facto Pontifex, cui vices suas in terris Christus Dominus commisit, applicet prædictis Cathecumenis Bullæ Privilegia, sicuti applicat Novitiis Privilegia Religionis, & sicut applicat suam Missam eidem Cathecumenis Sacerdos, nescimus; Immo ex consuetudine Ecclesiæ se semper dirigentis ad Baptizatos, scimus non applicare. Ita mihi hac super re discurrendum esse, videtur.

Infantes, Amentes.

10. **I**nfantibus, & perpetuo amentibus, multo magis Phræneticis prodest Bulla Cruciatæ, si quis pro ipsis, data elemosyna, illam sumat. Ratio est, quia Pontifex generaliter omnibus Fidelibus sine distinctione ætatis, vel conditionis eam concedit, & ex alia parte illi, cum sint Christiani, censentur virtualiter petere ea, quæ ad salutem animæ illis sunt utilia. Ita Trullench. a

a Trullench. 11. Proderit autem his Bulla, ut tempore lib. 1. exp. Interdicti sepeliantur in loco sacro cum moderata Pompa, ut infra suo loco posse, per Bullam, dicitur. Proderit item pueris, postquam usum rationis acquisierint; & Amentibus, si forte convalescent, proderit, inquam, ad Indulgentias acquirendas, ad vora commutanda, ad absolutionem à reservatis,

ad usum lacticiniorum,

&c.

Religiosi.

12. **R**eligiosos, vel Religiosas frui posse Bullæ Cruciatæ Privilegiis, si eam accipiant consueta elemosyna, (de qua mox,) data, certum sit. Præscindendo, tamen, Primò, ab usu lacticiniorum, de quo infra, & Præscindendo, Secundò, à Privilegio circa Pœnitentiæ Sacramentum, de quo ego in opere de Sacramentis lib. 5. de Pœnit. b facis b Ego de Sac. lib. 5. de Pœnit. c. 5. §. 4. d. in d. 2. e.

13. Illud autem solum hic adnoto, Religiosos non indigere ad acquirenda Bullæ Privilegia consensu sui Superioris, cum sit concessio data omnibus Fidelibus à Summo Pontifice omnium Superiore. Sed Nostros è Societate indigere propter ipsius Pontificis restrictionem factam Nobis in Nostris Bullis, 1. c. 13. docet c. Bardi contra Andream d. Mendo in 167. Appendice, & latius in Elucidatione Bullæ d. Mendo sententem, nostros è Societate, æquè ac alios Religiosos, non indigere consensu Superioris ad omnes Bullæ gratias acquirendas, præter ea, quæ pertinent ad Sacramentum Pœnitentiæ, & ad modo dictum usum lacticiniorum: 4. a. n. qui idem mendo ibidem explicat Bullas Pontificias (quas in contrarium asserti Bardi) loqui solum de Gratiis in ordine ad Sacramentum Pœnitentiæ, non verò in ordine ad alias materias.

§. II.

Consistentibus, & delinantibus in hoc Regno.

1. **C**ertum est, non solum fixè commorantes in hoc Regno (idem semper hic, & in sequentibus intellige de aliis Regnis Hispaniarum Regi subjectis, ubi Bulla promulgatur) verum etiam existentes in illo transeuntes, etiam per unum diem, immò, per unam horam, posse accipere & frui Bullæ Privilegiis, anno durante, tamen si hinc recedant, & deinde alibi, ubi Bulla non promulgatur, sedem figant, excepto Privilegio usus ciborum prohibitorum, propter expressam prohibitionem, ut in superioribus indicavimus, & dicitur inferius. Id manifestè concedit Pontifex in illis verbis (*consistentibus, & declinantibus*), in expressis Bull. Ita expressè Barnabas e Gallego.

2. Quid si externus declinet, seu perveniat solum in Panormi V. G. Portum, unde mittat s. amicum,

amicum, qui ipsi Bullam accipiat, ipso in Civitatem, immo in litus non descendente?

Respondeo, idem posse, quia Portus abfolute & simpliciter pars est civitatis, seu regni. Idem puto, si quis declinet in sinum similem Portui.

3. Quid si ex mari vicino extra Portum, seu sinum? Respondeo. Mihi valde scrupulosum est, tunc posse. In mari enim, quamvis vicinum quis perveniens, difficile mihi videtur, dici posse, quod declinet in Regnum, & nobiscum etiam sentit a Mendo.

Graci.

4. IN hoc Sicilia Regno sunt aliqua Græcorum oppida, quorum Incolæ ritu Græco viventes, tempore Quadragesimæ, non solum abstinere à lacticiis, sed etiam ex suo ritu à Piscibus sanguinem habentibus. Inquiro jam, an Bulla iis (ut etiam quoad alia Privilegia) prosit.

Respondeo. Tum quoad dictum Privilegium de lacticiis, tum quoad alia, prodest: quia etiam ipsi sunt Fideles: & in hoc Regno, ubi Bulla promulgatur, commorantur, nec est unde ipsi excipi debeant. Quare virtute ipsius Bullæ, licebit illis comedere lacticia, diebus veritis, & per consequens, immo potiori ratione, pisces sanguinem habentes; Privilegium enim concedens lacticia, multo magis concedit pisces cujuscumque generis, qui magis distant à carnibus, quam lacticia. Ita Bardi & in Bul.

§. III.

Ex Bonis sibi à Deo collatis liberaliter contulerit.

1. **T**amet si in hac clausula non decernatur, quantum debeat esse eleemosyna ponigenda ab eo, qui Bullam sumere intendit, quia tamen Pontifex concedit, etiam debere decerni à Commissario, ideo ejus taxæ standum est. Verba Gregorii XIII. à subsequentibus Pontificibus confirmata hæc sunt. Item conceditur facultas Commissario, ut dictam subventionis quantitatem à Fidelibus, ut prædicitur, pro Viris, & Defunctis, juxta Personarum qualitatem, & bonorum quantitatem, arbitrari, possit.

2. At verò, quantum ipse decrevit? Re-

spondeo. Pro Indis, & Hispanis in India dependentibus, pro quibus major quantitas est decreta, vide Trullench. Pro nostris Regionibus (id, quod scire, ad nos pertinet) Commissarius decrevit sequentem Realem d taxam. Scito autem Realem unum valere unum tarentum monetæ Siculæ, & grana quatuor cum ejusdem grani parte quarta.

3. Pro Cardinalibus, Episcopis, Abbatibus, Inquisitoribus, Dignitatibus, & pro insignibus quibusdam Personis, quas mox indicabimus §. 7. nu. 4. Eleemosyna pro Bulla Vivorum est octo Realem Castellatorum, hoc est monetæ Siculæ, decem tarentorum, & granorum decem.

4. Pro communibus Personis, pro eadem Vivorum Bulla, est Eleemosyna ditorum Realem, hoc est monetæ Siculæ tarentorum duorum, & duodecim granorum cum dimidio.

5. De Eleemosyna danda pro Bulla lacticianiorum, quæ Sacerdotibus faver, dicam infra cap. 8. §. 5.

Ut idem de danda pro Bulla Defunctorum dicam c. 15. §. 2. nu. 8. pro Bulla compositionis cap. 16. §. 6.

His prælibatis, multe sunt dubitationes hic enodandæ, quas in sequentibus §. jam jam solvimus.

§. IV.

An ex bonis furtivis, vel usurariis dari eleemosyna possit pro Bulla.

1. **Q**uoniam Bullæ tenor habet, ut ex propriis bonis ejusmodi eleemosyna porrigatur, dubitabis, quid si ex bonis furtivis? hoc autem nomine intelliguntur hic, etiam usuraria.

2. Respondeo. Doctores ferè communiter (præter unum Rodriguez) loquentes hac de re, Acofta, Vega, Trullench. Bardi, Mendo, ap. Galleg Macedo, Elcobar, Diana, quos citat, sequiturque Gallegus, f. absolute, & sine ulla distinctione docent, furtiva pecunia sumi Bullam non posse: quia disertis verbis dicit Pontifex (ex Bonis sibi à Deo collatis.) Adde hanc debere esse eleemosynam: sed ex D. Thoma, g. d. Th. 2. & communiter, consistere eleemosyna ex alienis bonis, non potest.

3. Ut hæc doctrina explicatius habeatur, sic distinguendum est. Si sermo sit de ipsa pecunia in individuo furtiva, quando fur aliam propriam non habet, certa est prædicta

X 2 doctrina

doctrina propter rationes optimè jam allatas.

4. At verò quando fur aliam habet propriam, quam posset dare pro Bulla, ipse tamen pro Bulla furtivam det; valebit Bulla, quia tunc materiale quid est, dare hanc furtivam, cum jam cum illa fiat elemosyna æquiva-

a *Bard. in lenter. Ita Bardi. a*

Bull. p. 2. 5. Præterea si loquamur de pecunia furtiva, quæ fuerit immixta cum alia propria furtiva, ita, ut discerni nequeat, cum jam illa transierit, propter illam unionem & mixtionem, in dominium furis (ut dixi in libris Decalogi Tr. gib) potest utiliter ex illa dari elemosyna, remanente semper ipsi furi onere restituendi id, quod iniquè abstulit. Si ergo ex illa facere elemosynam validè fur potest, validè consequenter cum illa Bullam accipiet, unde & illius Privilegiis fruatur. Ita e Mendo.

6. Huc facit casus sequens. Titius furatus est V. G. decem Bullas à Depositario, easque distribuit Fidelibus, sive pro elemosyna ordinaria duorum Realium, sive minus, retenta pro se pecunia; Inquit, An Fideles, qui, data ea elemosyna, accipiunt bona fide Bullas, utiliter accipiant?

7. Respondeo, accipere inutiliter, quia Bullæ privilegia conceduntur sub conditione elemosynæ dandæ Regi in subsidium Belli contra Infideles, quæ elemosyna hîc non adest. Unde licet, dum bona fides durat, possint dicti Fideles vesci V. G. lactiniis, tamen, cognita veritate, non poterunt. Quod si bona fide absoluti fuere à reservatis, esto propter bonam fidem, absoluti ab ipsis indirectè fuerint, at, re cognita, debebunt ejusmodi Pœnitentes de iisdem reservatis directam à legitimo Confessario absolutionem obtinere. De his absolutis bona fide vide multa à me dicta in libris de Sacramentis.

In lib. de Sac. l. 5. de Pœnit. 1. de Cas. ref. c. 12. §. 3. à nu. 7.

§. V.

An ex pecunia habita ex turpi lucro.

1. Meretrici V. G. habens pecuniam ex meretricio, potest ne cum hac, Bullam utiliter accipere?

Respondeo. Potest: quia, quamvis illa peccaverit, dum eam, medio peccato, lucrata est, tamen pecunia sua est, suoque sub dominio, ut alibi satis explicuimus, ergo de suo e-

leemosynam illam dat, dictisque Privilegiis Bullæ frui, merito potest. Idem dic in similibus.

§. VI.

An ex bonis creditis, vel ab alio datis?

1. Tres hîc sunt casus. Primus. Titus obtinet à Commissario Bullam credito, hoc est, promittit Titus, se post sex menses V. G. traditurum elemosynam præscriptam, utiliter ne Bullam obtinet?

Respondeo, & Primò quidem Dico, manifestè inutiliter, si habet animum eam elemosynam non tradendi, quia sic nullâ tribueret. At si, ipso initio acceptionis, animum habet tradendi (qui est casus propositus) Dico, utiliter; etiam pro iis prioribus mensibus, antequam promissum solvat. Ratio est, quia id concedit Commissarius Generalis apud e Mendo. Mendo, & meritò; obligare enim se ad dandam elemosynam, elemosyna est: Atque ejusmodi certè est cõmunis praxis, idque cum emolumento Regis, nam sic multi Bullam accipiunt, quod non facerent, si numerato cõgerentur pecuniam deponere.

Quod si quis habeat initio animû non tradendi, sed post sex menses V. G. mutet voluntatem, velitque dare, tunc sanè à die, qua ejusmodi bonam voluntatè habet, lucrari potest Privilegia Bullæ, usque ad finem anni durationis Bullæ, quia tunc jam legitime pro illis posterioribus mensibus Bullam habet, quam legitime antea non habebat. Ita e Bardi.

Contra, si initio habuit intentionem tradendi elemosynâ, & postea transactis sex V. G. mensibus mutet voluntatem, nolitque elemosynam elargiri, Dico, à die, quo non elargiri proponit, non lucraturum Privilegia, quia hæc dantur sub conditione elemosynæ, quamvis propter bonum animum solvendi, quod promissum, frui illis Privilegiis in prioribus mensibus potuerit.

2. Sed quid, si bona fide quis promissum, sed deinde, propter impotentiam inculpabilem, stare promissis non possit, fruatur ne toto anno Bullæ Privilegiis?

Respondeo. Fruatur, quia Privilegiû semel obtentum non potest tolli à superveniente impedimento inculpabili, nec Rex amittit hujusmodi elemosynam, jam enim distributor Bullarum illâ refarcit, quando enim sic credito Bullas distribuit, ipse se obligat ad solvendum & ita declaravit ipse Commissarius.

3. Se-

3: Secundus casus est de bonis alienis donatis Cajus V. G. meus amicus suis pecuniis accipit Bullam pro me. Valet ne ea mihi, si eam acceptem?

Respondeo. Valet: nam sic tu virtualiter eleemosynam facis, est enim perinde ac si tibi amicus pecuniam daret, quam tu deinde in eleemosynam dares pro Bulla.

4. Tertius casus est de Religiosis, qui ut dixi c. 3. §. 7. n. 12. possunt frui Privilegiis aliquibus Bullæ. Petrus V. G. Religiosus sumpsit Bullam, largiendo eleemosynam ex pecuniis ipsi donatis ab amico, utetur ne valide Bulla? Dubitatio autem fundatur in eo, quod Religiosus, etiamsi ab amico, posita quacumque Superioris licentia, habeat pecuniam, illa non est ipsius siquidem quidquid Religiosus acquirit, Monasterio acquirit, ergo non potest verificari, quod eleemosynam ex suis bonis impetierit quod requiritur necessario, ut Bulla frui quis possit.

Respondeo, omittendo alias explicationes, Pontificem, quandoquidem in tenore Bullæ illam modo dicto concedit nominatim etiam Religiosis, huic defectui satis, superque supplere.

§. VII.

Quanam eleemosyna porrigenda ab Insignibus Personis?

Et quam porrigenda a Pauperibus?

1. **C**ardinales, Primates, Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Abbates habentes Jurisdictionem Episcopalem, Inquisitores, & Dignitates Ecclesiasticas Cathedralium, Duces, Marchiones, Comites, Commendatores majores, Proreges Capitanei Generales, & alii Officiales Curie Suae Majestatis (qui sint hi Officiales, unde apud Trullench a Domini Vassallorum, dictorumque uxores, suis viris viventibus, debent pro Bulla præstare eleemosynam octo Realium, hoc est, ut supra dixi, tarenorum decem, & granorum decem monetæ Siculæ.

2. Jam dubitabis Primo, circa hos an Vicecomites, Barones, Prætores Urbium, Senatoresque Civitatum, si non sint Domini Vassallorum, ut etiam Fiscalis in Tribunali Inquisitionis, ut item Filii Ducum, similesque si nullo Titulo, vel Dominio gaudent an inquam, hi obligentur tradere octo Reales?

Respondeo, non obligari, quia hos, si Domini Vassallorum non sint, Commissarius, in taxa ab ipso definita octo Realium, non designat; Expressio autem eorum, qui designantur, est manifesta exclusio aliorum. Ita b Mendo, & Gallegus, c Quod si Domini sint Vassallorum, debent omnino octo tradere, quia ita disposuit Commissarius, ut vidimus n. primo.

3. Si Rex aliquis exterius in Regnum, ubi Bulla promulgatur, accederet, ut etiam illi omnes, quos nos Principes in nostro Regno habemus, obligantur ad octo, siquidem satis includuntur à Commissario in illis similibus Dignitatibus Ducis, Marchionis, &c.

Prædicti Ducis, &c. si carent Vassallis.

4. **D**ubitabis secundo. An prædicti Duces, Marchiones, &c. Si Vassallis careant, præstare debeant octo Reales?

Respondeo. Negat Bardi, affirmat Mendo; Verum si diligenter eorum rationes hinc inde ab ipsis allatæ, considerentur, debent convenire in hunc modum. Si ejusmodi V. G. Dux nihil aliud habeat, nisi merum, & inane Ducis nomen, nullamque habeat ex eo Titulo, seu Nomine Dignitatem, vel Privilegium, vel Prærogativam, ut esset V. G. Pater, qui totum Titulum suum suamque Jurisdictionem totam in Vassallos, filio renuntiavit; Certe hic Pater sufficienter dabit duos Reales, quia nec Dignitatem habet, nec Jurisdictionem, nec in actu, nec in habitu supra Vassallos. At, si, quamvis Vassallis, ac Jurisdictione omni quis careat, Titulum tamen Ducis cum aliquibus Ducatus præminentibus habeat, quales sunt plures, quos Titulatos vocamus, & vere sunt hujusmodi, nam coram Prorege caput V. G. cooperiunt, aliisque quibusdam sæcularibus exemptionibus fruuntur, præstare debent octo, quia hi verè, & in omni proprietate sunt Duces, Marchiones, &c. Hujus etiam generis sunt filii horum, si Titulum vere habeant cum prædictis præminentibus (licet proventibus omnibus Pater gaudeat) quia jam dignitatem habent. Ita Gallegus. e Ratio prædictæ distinctionis mihi manifesta apparet, quia, in taxa à Commissario legitime factæ, clare, ut duæ Classes distinctæ Personarum, afferuntur; quarum al-

tera continet Duces, Marchiones, & Comites; altera, quæ continet Dominos, habentes Vasallos, & ut patet ex contextu, una non est declaratio alterius. At certe hi, qui solum Titulum sibi reservant, sive habent, vere in Classe Ducum sunt, qui vero nec Tituli præ eminentiis ullis gaudent, nec Vasallos habent, in neutra Classe ex dictis connumerari, nisi æquivoce, possunt.

5. Quando quis simul est Dux, & Marchio, & Comes gaudens multis Titulis, multisque Dominis, non est ab ipso multiplicanda eleemosyna ad multiplicationem Titulorum, quia Commissarius taxando eleemosynam assignavit octo Reales singulis Personis, non singulis Titulis.

6. Quod dixi de his, dic de Episcopis, si enim Episcopatus renuntiarunt, ita ut servaverint sibi Titulum, & Dignitatem Episcopalem (quam certe semper solent sibi reservare) cum sint vere Episcopi, sicuti etiam sunt Episcopi mere Titulares, præstare debent octo Reales; At si renuntiaverunt etiam Dignitati, quod fieri non solet; aliquis illos excusaret ab elargiendis octo, aliquis, inquam, nam ego excusare non possum quia quacumque renuntiatione posita, semper in ipsis residet Character Episcopalis ob quod semper vere sunt, & vocari Episcopi, actusque Consecrationis exercere valide possunt. Nisi loquaris de quibusdam Germaniæ, vel aliorum locorum Episcopis, qui sunt meri Clerici, & sola Jurisdictione Episcopali gaudent. Hi certe, si renuntient, in nihilo remanent Episcopi.

Ducum etiam Uxores, & Vidua ex illis.

7. **D**ubitabis Tertio, de prædictorum Uxoribus viduis. Respondeo. Uxores dum vivunt prædicti Mariti, sequuntur conditionem Virorum, quare perinde ac Viri earum, octo debent, tamen si ipsæ ex se Titulo nullo gaudeant. At vero Vidua eorundem, si nullo proprio Titulo, seu dignitate gaudeant, donent solum tunc duos Reales; si autem ipsæ Titulo ex se gaudent, vel Dominæ sunt Vasallorum, octo omnino debent. Ita clare ostendunt Verba Commissarii eleemosynam taxantis. Faminæ denique quæcumque si non sint, neque fuerunt unquam nuptæ, habent tamen verum Titulum, vel Vasallorum Dominium debent omnino octo, quia tunc

habent qualitatem requisitam à Commissario ad majorem eleemosynam; quam quidem qualitatem respexit Commissarius in quocumque sexu ea inveniatur,

8. Quid si prædictæ Viduæ remaneant usu fructuariæ Ducatus, Marchionatus, &c. Respondeo, pari modo obligari ad octo, quia sic jam actu habent qualitatem, quæ ex vi taxæ, obnoxia est majori huic eleemosynæ.

Privatus promotus ad Titulum Ducatus, &c.

9. **D**ubitabis Quarto. Si quis Privatus accipiat Bullam initio anni, datis duobus Realibus, & deinde in decursu anni evadit forte Dux, vel Marchio, &c. ut item Episcopus, Archiepiscopus, &c. indigetne à puncto novi gradus alia Bulla cum pinguiore eleemosyna, vel saltem supplementum ad octo Reales conferre, ut deinceps Bullæ Privilegiis perfruatur?

Respondeo. Non indigere, puto, quia gratia concessa initio fuit collata pro toto anno. Ergo pro toto anno durat; fuit enim data absolute, & non dependenter à futuro evento. Ita a Bardi dicens, hanc dubitationem à nemine fuisse tractatam: faterur tamen, si Clericus ascendat ad Sacerdotium in illo anno Bullæ à se sumptæ, non posse deinceps uti Privilegio vescendi lacticiis; quo initio anni, quando non erat Sacerdos fruebatur; nec id esse mirum, quia Sacerdoti expresse fit in ipsa Bulla prohibitio vescendi lacticiis; quæ similis expressio non est in Bulla, quam prædictus Privatus, data eleemosyna duorum Realium à Distributore, hoc est à Pontifice, recepit.

Prædictarum Insignium Personarum obligatio quoad eleemosynam pro Secunda Bulla in eodem anno.

10. **D**ubitabis Quinto. Si qua ex dictis Personis Insignibus vellet secundam Bullam accipere in eodem anno (quam secundam utiliter sumi posse, non vero tertiam, dicemus infra,) debet ne octo contribuere?

Respondeo ita prorsus. Quare falsam iudico sententiam Henriquez (quam refert, & merito rejicit b Trullench) putantis sufficere, si præ-

si præbeat duos; falsam, inquam, nam Commissarius sine ulla distinctione prima, vel secunda Bullæ, pro his Personis taxat absolute Reales plures. Vide infra c. 14. ubi ipso initio ponentur verba Pontificis, concedentis hanc iteratam acceptionem Bullæ, nam ibi notabis hæc verba *Servatis tenore, & forma prædictis, quibus eodem anno idem summarium sumpserunt.*

Muli habentes Dominium ejusdem Ducatus, &c.

11. **D**ubitabis 6. quando duo V. G. habent Dominium ejusdem oppidi pro parte, vel pro indiviso, debent ne singuli dare octo Reales? Respondeo ita putare Mendo.

Mendo d. 14. n. 8. Et in App. d. 2. c. 1. & Bard. p. 2. tr. 1. c. 1. §. 5.
At b Bard. docet, satis esse, utrosque dare octo, hoc est, singulos dare quatuor. Lege apud ipsos rationum conflictus, quia res est rara praxis. Et tamen ego eo in sententiam Mendo, quia verba Commissarii taxantis eleemosynam hanc majorem præcipiunt, Ducem, Comitum, seu Dominum Vasallorum debere dare octo; At qui singuli ex his, de quibus loquimur, habentes pro parte, vel pro indiviso Ducatum, Comitatum, Dominium, sunt simpliciter, & absolute Duces, Comites &c. & talium item Titulorum præminentis gaudēt, ergo, &c.

Quid si Senatus Panormitanus V. G. qui constat ex sex Patribus conscriptis, sit aliquo insignitus Titulo, sit V. G. Dux alicujus oppidi, singuli ne ex illis debent octo dare?

Respondeo non debere, puto: quia tunc singuli, quibus conceduntur Bullæ privilegia, non sunt Duces, sed solum simul omnes, ut constent unum corpus morale.

Pauperes.

12. **D**ubitabis Septimo, an Pauperes debeant eleemosynam dare pro Bulla? Respondeo. Debere, certum sit, quidquid in oppositum innuat e Henriq. ex eo quia in Bulla originali monet Pontifex, ne exigatur eleemosyna à paupere. Quidquid, inquam innuat, Tum quia hæc clausula non amplius extat in Bulla, quæ promulgatur; tum quia clare Bulla, tamquam opus necessarium requirit pro consecutione ejus Privilegorum eleemosynam; tum denique quia fortasse

sensus illius clausulæ solum erat, ut non cogentur pauperes accipere Bullam, & consequenter eleemosynam dare, quia Bullæ acceptio debet esse voluntaria.

13. Ex hac certa doctrina emergit affine dubium. Cum enim, qui caret Bulla Cruciatæ, non valeat in Regnis, ubi ea promulgatur, acquirere Indulgentias, quas ipsa Bulla concedit (de qua re infra cap. 14.) dubitatur nunc An, qui propter summam paupertatem eam accipere, nequit, acquirat saltem alias Indulgentias, quæ sunt extra Bullam, quas Commissarius suspendit, durante anno Promulgationis, de qua suspensione infra item dicemus.

Respondeo. Acquirere, docet d Bard. Itam tenet Quintana d vnnas, e citans Ludovicum à Cruce. Non acquirere, docet f Mendo. Ratio affirmantium est, quia præsumitur ex pietate Pontificis, ut non privetur Indulgentiis, qui sine culpa Bullam habere non potest. Ratio Negantis, cui assentior, est, quia Bulla nimis manifeste suspendit pro eo anno omnes alias Indulgentias pro iis, qui Bullam non accipiunt, nec, in tanta expressione mentis Pontificis, videtur, posse prudenter, præsumi contrarium.

d Bard. p. 3. tr. 1. c. 1. §. 6. e Quintana d. in App. ad Panit. tr. 3. dub. 12. n. 3. & 6. Mendo in app. ad Bull. d. 2. c. 3. nu. 11.

CAPUT IV.

Explicatur posterior pars Clausula quarta superioris postea, hoc est, illud, Anno durante.

Expofcit hic Doctrinæ claritas, & ordo, ut declarem prius, quando nam incipit ejusmodi Annus; deinde quando durat, seu quando finem habet.

§. I.

Quando nam incipit Annus Privilegorum Bullæ?

1. **S**ane eum incipere à die Promulgationis Bullæ, certum est. Verum ut id minutius cognoscatur, animadvertenda sunt quatuor.

2. Primo, si quis Bullam sumit post sex menses V. G. à facta promulgatione, hic non poterit frui Privilegiis, nisi ab hora in qua sumit usque ad finem consequentium mensium ejusdem